

Academie Voor De Eerste Lijn

Nieuwsbrief

december 2020

De Academie Voor De Eerste Lijn is een **netwerk voor onderzoek en onderwijs gericht op de eerstelijnszorg in Vlaanderen en Brussel**. De centrale doelstellingen van de Academie Voor De Eerste Lijn zijn:

- Opbouwen van een interdisciplinair netwerk van docenten en onderzoekers in de eerste lijn dat de state-of-the art m.b.t. de praktijk van de eerste lijn in onderwijs en onderzoek handhaaft,
- Ontwikkelen en implementeren van innovatieve tools en strategieën gericht op proactieve en persoonsgerichte eerstelijnszorg op basis van de principes van doelgerichte zorg, zelfmanagement en interdisciplinaire eerstelijnsnetwerken in de samenleving,

- Het opbouwen van capaciteit van zorgontvangers en van formele en informele zorgverleners in de eerste lijn.

Meer informatie over de Academie en haar werking is terug te vinden op www.academievoordeeerstelijjn.be. Voor meer informatie kunt u ook terecht bij de chair van de Academie Prof. Roy Remmen (roy.remmen@uantwerpen.be) of bij co-chair en algemeen coördinator Prof. Emily Verté (emily.verte@vub.be).

De Academie Voor De Eerste Lijn stelt als netwerkorganisatie samenwerking en het voeren van een constructieve dialoog centraal. In dit licht richt ze “Vrienden van de Academie” op waarbij strategische partnerschappen kunnen afgesloten worden met relevante stakeholders in het werkveld. Via “Vrienden van de Academie” worden deze partnerschappen formeel en zichtbaar. Onder strategische partnerschappen verstaat de Academie Voor De Eerste Lijn organisaties in het zorg- en welzijnsveld in Vlaanderen, Brussel en daarbuiten die ofwel interesse tonen voor het werk van de Academie en op de hoogte wensen te blijven van de activiteiten van de Academie ofwel (de intentie hebben voor het) samenwerken met de Academie. Meer informatie is terug te vinden op <https://academievoordeeerstelijjn.be/wij-zijn-uniek/vrienden-van-academie/>.

Op deze webpagina kan u zich als organisatie registreren om “Vriend van de Academie” te worden.

Begin januari 2020 klonk het startschot voor een reeks boeiende interviews met personen met een zorg- en ondersteuningsnood (PZON) en hun mantelzorger, focusgroepen met zorgverleners en de lancering van zowel een survey voor zorgverleners als een enquête in het onderwijs. Kortom, een hele boterham... In afwachting van de publicatie van de resultaten, geven wij in deze nieuwsbrief alvast een voorsmaakje. Meer info over deze onderzoeksafdeling bij Patricia.devriendt@artevelddehs.be

Een medaille met twee kanten?

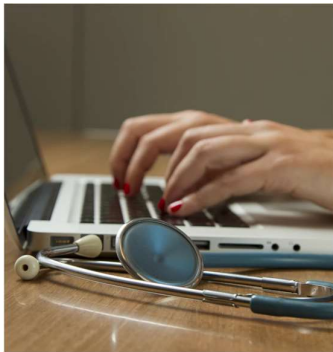
We verzamelden een waaier aan verhalen, enerzijds van de zorgverlener en anderzijds van de PZON en zijn mantelzorger en leerden hoe belangrijk het is om in een zorgrelatie gezien te worden als een mens. Er is meer dan de “zorgvraag”, er is ook de mens die wil leven en een betekenisvolle invulling wil geven aan dit leven. De PZON en zijn centrale mantelzorger gaan “samen” op zoek naar een balans tussen een zinvolle levensinvulling met betekenisvolle activiteiten en de zorg die noodzakelijk is. De professionele zorgverlener gaat mee op pad in dat proces van het vinden van balans. De PZON en mantelzorger verwachten van de professional de nodige vaardigheden om hun wensen en noden te beluisteren.

De zorgverlener ziet zichzelf als een gids op tocht met de PZON en zijn mantelzorger. Een tocht waarin de persoon met een hulpvraag navigeert en de route bepaalt. Het vergt een inspanning om deze rol als gids op te nemen. Intensieve samenwerking is een must, en dit met het hele (zorg)team. Communicatie blijkt de sleutel tot succes voor deze tocht. Een goede

voorbereiding waarin de doelen en wensen van de PZON worden beluisterd, zorgt voor een draagbare rugzak onderweg.

In "theorie" blijken de verschillende betrokkenen niet eens zo veel te verschillen van mening. De verschillen observeerden we eerder in de uitvoering in de praktijk, waarbij heel wat obstakels gemeld worden zoals financiering.

Dagje Boeykens, Lotte Timmermans, Mustafa Sirimsi, Maja Lopez, Dominique Van de Velde en Patricia De Vriendt

In 10.000 stappen naar een geïntegreerde eerstelijnszorg

Op 2 juni 2020 hebben we als Academie Voor De Eerste Lijn een online survey gelanceerd bij eerstelijnsprofessionals in Vlaanderen, om de mate van doelgerichte zorg, aandacht voor zelfmanagement en interprofessionele samenwerking in beeld te brengen.

Op 30 september 2020 en na deelname van 1279 eerstelijnszorgverleners hebben we een eerste analyse van de data uitgevoerd. Wat blijkt? In de eerste lijn scoren we lager op vlak van job engagement, job tevredenheid en job erkenning t.o.v. de gemiddelde werknemer in België. We scoren lager op vlak van bio-psychosociaal werken t.o.v. de tweede lijn. Hoe komt dit en wat kunnen we er aan doen is voer voor ons tweede werkjaar.

Mustafa Sirimsi, Dagje Boeykens, Lotte Timmermans, Veerle Buffel en Lies Lahousse, Dominique Van de Velde en Patricia De Vriendt

Onderwijs voorloper of volger?

In onze onderwijsenquête gingen we na in welke mate doelgerichte zorg, zelfmanagement en interdisciplinaire samenwerking voorkomen in de Hoger Onderwijs-opleidingen in Vlaanderen. Vijfennegentig opleidingen van 22 instellingen gaven antwoord maar wat blijkt? De thema's komen nog niet zo heel veel aan bod, en zelfmanagement nog het minst.

Bovendien worden de thema's weinig expliciet in officiële vakbeschrijvingen vermeld. Meer dan de helft van de geregistreerde vakken behandelt de onderwerpen trouwens 'inleidend'.

Sam Pless, Dominique Van de Velde, Patricia De Vriendt ism alle partners van het consortium

Wat hebben we nu geleerd?

Zelfmanagement wordt door de PZONs en mantelzorgers benoemd als belangrijk en met name 'role management' komt prominent naar voor. Role management betekent zich engageren in betekenisvolle activiteiten en participeren in de maatschappij niettegenstaande de aandoening en geassocieerde effecten. Dit vraagt een doelgerichte aanpak met oog voor de prioriteiten die de PZONs zélf aangeven. Professionals hebben daarvoor een zekere expertise nodig om die prioriteiten helder te krijgen.

Een interdisciplinaire aanpak én communicatie is daarbij belangrijk als opvolging. En al gaan de professionals hiermee “theoretisch akkoord”, er is echter ‘room for improvement’. Zeker in het onderwijs is er nog veel winst te halen. De Academie heeft bijgevolg reden tot bestaan!

Patricia De Vriendt

Doelgerichte zorg bij personen met een zorg- en ondersteuningsnood in de eerste lijn

Doelgerichte zorg lijkt voor vele hulpverleners vanzelfsprekend en de basis van een goede hulpverlening. In werkelijkheid is het een veelomvattend begrip waar tot op heden geen eenduidigheid over bestaat.

Met als doel eenduidigheid te creëren doorgrondde we het afgelopen jaar de literatuur en formuleerden we een algemeen begrip. Op basis van de literatuur wordt doelgerichte zorg omschreven als een dynamisch proces bestaande uit drie fases: (1) een verkennend gesprek tussen de PZON en de hulpverlener waarin de vertrouwensrelatie tot stand komt, (2) het opstellen van een zorgplan waarin de wensen en doelen van de PZON worden weerspiegeld en (3) het evalueren van het zorgplan met aandacht voor zijn veranderende zorgsituatie. De rode draad doorheen dit proces zijn de wensen en doelen en de ruimere context. Het is echter belangrijk dat zowel de PZON als de hulpverlener voorbereid aan een doelgericht zorggesprek beginnen. Voor de hulpverlener op basis van training en het ontwikkelen van (communicatie)vaardigheden; en voor de PZON door het aanbieden van de nodige ondersteuning om persoonlijke doelen te bepalen. Op die manier biedt doelgerichte zorg voordelen voor alle partijen: de PZON, de hulpverlener en het zorgsysteem.

Blijf je graag op de hoogte van de ontwikkelingen binnen doelgerichte zorg? Schrijf je in op de nieuwsbrief van het Lerend Netwerk Doelgerichte Zorg via hallo@doelgerichtezorg.be

De Academie Voor De Eerste Lijn ontwikkelt in samenwerking met VIVEL een opleidingspakket doelgerichte zorg

Sinds begin 2020 wordt er vanuit VIVEL getimmerd aan een training doelgerichte zorg. Deze training wordt ontwikkeld in samenwerking met verschillende partners met expertise in doelgerichte zorg zoals het Vlaams Patiëntenplatform, Arteveldehogeschool, Familiezorg West-Vlaanderen, enzovoort.

De training zal bestaan uit verschillende online kennisclips voor een brede doelgroep van hulpverleners, patiënten, mantelzorgers en burgers. Aansluitend komt er ook een interprofessionele training waarbij hulpverleners uit eenzelfde eerstelijnszone kunnen kennismaken met wat doelgerichte zorg kan betekenen in hun praktijk. Deze training wordt begeleid door experts uit het domein en biedt de kans om samen met collega's uit de eigen wijk/regio te leren over doelgerichte zorg en ervaringen te delen.

In het voorjaar van 2021 wordt deze interprofessionele training op kleine schaal gepiloot en bijgestuurd. Vanaf het najaar zal het opleidingspakket in nauwe samenwerking met VIVEL worden uitgerold via de eerstelijnszones. Wenst u nu al op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen rond deze training of bent u

geïnteresseerd om in de pilootfase met ons samen te werken? Neem dan contact op met pauline.boeckxstaens@ugent.be

De Academie Voor De Eerste Lijn voerde, in opdracht van VIVEL, een onderzoeksopdracht uit om inzicht te verkrijgen in het huidige innovatieve, blended en multidisciplinaire vormingsaanbod voor de eerste lijn. Hiervoor werden diepte-interviews met eerstelijnsactoren uit verschillende disciplines, onderwijs-technologen en -coördinatoren uitgevoerd.

Op basis van dit kwalitatief onderzoek kunnen we enkele aanbevelingen naar voor schuiven. Ten eerste wordt bij voorkeur een mix van werkvormen en thema's in opleidingen, vormingen en intervisies aangeboden. Opdat het vormingsaanbod leidt tot gedragsverandering op de werkplek wordt dit best georganiseerd in een bundeling van verschillende activiteiten, met de combinatie van kennisoverdracht en de ontwikkeling van vaardigheden en attitudes. Ten tweede is het ontwikkelen van een geïntegreerd ICT-platform waar elke eerstelijnsactor gebruik van kan maken een meerwaarde. Daarnaast wordt aanbevolen dat de multidisciplinaire samenwerking gebeurt op lokaal niveau. Vervolgens werd aangegeven dat blended learning een grondige voorbereiding en doordachte aanpak vraagt. Ten vijfde dienen opleidingen en intervisies steeds objectief en kritisch worden geëvalueerd en bijgestuurd. Ten laatste werd voorgedragen dat organisaties actief moeten worden ondersteund bij het ontwikkelen en aanbieden van het vormingsaanbod. Meer weten? Het onderzoek werd samengevat in een [presentatie](#) en in een [rapport](#).

Met de **onderzoeksafdeling 'zelfmanagement'** zoeken we naar strategieën om zelfmanagement te ondersteunen in de eerste lijn. Meer specifiek zoeken we uit hoe we de zorgverlener kunnen bijstaan bij deze ondersteuning. Een pakket met hulpmiddelen voor de zorgverlener is ons finaal doel.

Afgelopen jaar doken we met onze onderzoeksafdeling in de literatuur. Een "umbrella review" is in de maak en biedt antwoorden op de vraag welke zelfmanagementinterventies leiden tot een verbetering van kwaliteit van leven van patiënten met chronische aandoeningen. We kunnen alvast concluderen dat inzetten op zelfmanagement loont! De komende maanden zullen we ons daarom inzetten om concreet enkele specifieke strategieën ter ondersteuning vorm te geven in brainstormsessies zoals coaching technieken, peer support & communicatie tools.

Leuk weetje vers van de pers: het lerend netwerk zelfmanagement ziet het licht! Meer informatie binnenkort in jullie mailbox.

De **onderzoeksafdeling 'interprofessioneel samenwerken'** is bezig aan de ontwikkeling van een toolkit om interprofessionele samenwerking en geïntegreerde zorg in de eerste lijn te faciliteren. Hiervoor heeft de onderzoeksafdeling het afgelopen academiejaar een scoping review en een kwalitatieve pilootstudie uitgevoerd.

De "scoping review" diende om strategieën en methoden te identificeren die multidisciplinaire praktijken wereldwijd gebruiken om hun samenwerking te faciliteren. Daarnaast werden de strategieën, methoden, barrières en succesfactoren geïdentificeerd vanuit de praktijk m.b.v. een kwalitatieve pilootstudie in Vlaanderen. Gebaseerd op de data van deze twee studies, werd er na goedkeuring van het ethisch comité (november 2020) gestart met de exploratiefase, waarbij het eerste interview van deze exploratiefase op 19 november 2020 werd afgenomen.

KORT NIEUWS

De **onderzoeksafdeling 'implementatie van eerstelijnsinterventies'** focust op het vertalen van wetenschappelijke kennis naar bruikbare, concrete acties en veranderingen binnen de eerstelijnszorg. In het voorbije jaar werd hiervoor een kader en handleiding ontwikkeld die dit proces kan ondersteunen. De volgende stap is om actief samen te werken met de andere onderzoeksafdelingen, om in de praktijk te ondervinden "*wat werkt, in welke omstandigheden en hoe?*". Meer info volgt later.

De Academie Voor De Eerste Lijn maakt, in opdracht van het Vlaams Instituut Voor de Eerste Lijn (VIVEL), een evaluatie van het Vlaams mantelzorgbeleid 2016-2020 i.f.v. een nieuw mantelzorgbeleid 2021-2025. Meer info: <https://academievoordeeerstelijjn.be/evaluatie-vlaams-mantelzorgbeleid-2016-2020-i-f-v-nieuw-mantelzorgbeleid-2021-2025-i-o-v-vivel/>

In het afgelopen jaar werd binnen de Academie Voor De Eerste Lijn de afdeling “buurtgerichte zorg” opgericht. Op 11 september werd hierover een minisymposium “Buurtzorg en zorgzame buurt” georganiseerd.

Meer over de afdeling “Buurtgerichte zorg” vindt u op <https://academievoordeeerstelij.nl/buurtgerichte-zorg/>

This email was sent to nick.verhaeghe@kuleuven.be

[why did I get this?](#) [unsubscribe from this list](#) [update subscription preferences](#)

